

NivB als collectief afbetalingsplan

---

1. Aanleiding

De NVVK heeft in de periode 2020 - 2023 samen met het NIBUD en andere partijen gewerkt aan de totstandkoming van het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen. Het project is geheel gefinancierd door SZW.

Het is binnen de duur van het project niet gelukt om het instituut tot volle wasdom te laten komen; de governance is niet uitgewerkt, er is niet gekomen tot een sluitende businesscase en de vraag welke partij het beste geschikt zou zijn om het initiatief op te schalen is onbeantwoord gebleven. Met het faillissement van de ontwikkelaar van de techniek was het momentum even weg om door te pakken. Alle bruikbare bouwstenen zijn echter nog aanwezig, dan wel eenvoudig bereikbaar.

De NVVK zit aan tafel bij de stakeholdersessies van SZW en J&V over civiele invordering waar onder andere het concept Collectief Afbetalingsplan op tafel ligt. Naarmate de overleggen vorderen is bij de NVVK de vraag opgekomen of het NivB eigenlijk niet de perfecte invulling is voor het collectief afbetalingsplan. Ons inziens is dit nu juist *het* momentum om het NivB daadwerkelijk (permanent) te lanceren.

Leeswijzer

In paragraaf 2 wordt tekst en uitleg gegeven over het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen. In paragraaf 3 komende de vraagstukken aan bod die momenteel nodig zijn op te lossen om het NivB succesvol te lanceren. NVVK zou graag samen met SZW, J&V en het NIBUD het gesprek aangaan om te onderzoeken op welke manier we gezamenlijk tot antwoorden kunnen komen. En welke partij logischerwijs aan zet is om de volgende stap te zetten.

2. Wat is het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen?

Ontstaan

Het NIBUD heeft circa 5 jaar gelden subsidie toegekend gekregen voor de ontwikkeling van het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen. Als kwartiermaker is toentertijd Pieter Hilhorst aangesteld, de NVVK is betrokken geraakt (klein aantal uren in de subsidie) en de samenwerking is aangegaan met Buddy Payment.

In de projectperiode is een 'proof of concept' gebouwd voor het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen (NivB). De tool helpt schuldenaren op een gemakkelijke manier, verantwoorde en betaalbare betalingsregeling af te sluiten als een beperkt aantal schuldeisers hun vordering opeisen.

Hoe werkt het NivB

Het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen is een website gericht op mensen met betalingsachterstanden. Voor het bereik van de doelgroep is vooral via schuldeisers ingestoken.

Een schuldeiser kan in zijn herinneringsbrieven of aanmaningsbrieven een QR-code opnemen die leidt naar de NivB website.

Een gemeente kan aan de hand van de ontvangen vroegsignaleringsignalen de inwoner attent maken op de mogelijkheden van het NivB. Een deurwaarder kan de schuldenaar een QR-code geven. Met behulp van de NivB-website kan de 'schuldenaar' een passende betalingsregeling doen aan zijn schuldeisers. Passend betekent een voorstel wat onderbouwd is door een inkomsten en uitgaven analyse. Passend betekent ook dat, als er andere schulden worden meegegeven in de tool, het voorstel uitgaat van al deze schulden.

Om te komen tot de betalingsregeling wordt de afloscapaciteit berekend. Met behulp van Psd2 geeft de gebruiker eenmalig toegang tot zijn bankgegevens (één of meerdere bankrekeningen). Met de bankgegevens worden inkomsten en uitgaven in kaart gebracht. Deze worden gecombineerd met de referentiecijfers van het NIBUD. Meer in detail uitgelegd: voor de vaste lasten en het inkomen worden de gegevens gebruikt die via de bankrekeningen zijn achterhaald. Dit vanuit de beredenering dat (noodzakelijke) vaste lasten sowieso betaald moeten worden en mensen daar weinig handelingsperspectief hebben; je verhuist immers niet zomaar naar een goedkopere woning. Voor de huishoudelijke uitgaven worden de NIBUD referentiecijfers gebruikt. In deze posten mag je wel aanpassingen/ bezuinigingen verwachten. Hierbij werd overigens niet het absolute minimum gehanteerd. Via de NivB website wordt die aflosruimte in de vorm van een betalingsvoorstel naar de schuldeiser(s) gecommuniceerd. Zij hoeven slecht te bevestigen dat zij bereid zijn het voorstel te accepteren. De inwoner betaalt vervolgens op een haalbare manier zijn schulden af. De deelnemende schuldeiser heeft het beleid dat het voorstel, wat op deze manier uitgerekend en gedaan wordt door de schuldenaar, altijd geaccepteerd wordt. In de 'proof of concept'-fase waren alle schuldeisers hiertoe bereid. De schuldenaar heeft de garantie dat er een betalingsvoorstel gedaan wordt wat in principe zijn gehele schuldenpakket betreft, en in principe haalbaar is.

Het NivB kan ingezet worden voor meerdere schulden bij verschillende schuldeisers. In de praktijk zagen we dat er gebruik gemaakt werd van de tool bij 1 tot 4 schulden en een overzichtelijk schuldenbedrag tot circa €1.000,-. Het is daarmee een tool in de preventieve sfeer, inzetbaar nog voordat schulden echt problematisch worden. Als de NivB-gebruiker zelf geen of zeer beperkte aflosruimte heeft, komt er geen betalingsregeling tot stand, maar wordt verwezen naar financiële hulpverlening. Ook als de aflossingsperiode meerdere jaren zou bestrijken wordt doorverwezen naar financiële hulpverlening.

3. Draagvlak

Samenvattend is het NivB een afspraken stelsel dat door een stuk software ondersteund wordt. Het helpt meerdere partijen met elk hun eigen belang, waardoor er draagvlak is onder alle stakeholders.

Schuldeisers:

Vanuit de positie van de schuldeiser is het van belang dat openstaande vorderingen moeten worden voldaan. Als er achterstand ontstaat is het afspreken van betaalregelingen met klanten arbeidsintensief. Vaak levert dit slechts een regeling op die niet of slecht wordt nagekomen. Dat komt omdat de klant of zijn betaalcapaciteit overschat, of er meerdere schuldeisers zijn die ook een betaalregeling proberen af te spreken. Verhogen van de oorspronkelijke vordering met kosten maakt vaak dat een regeling nog lastiger na te komen is.

Wat lost NivB op: door de klant gebruik te laten maken van de NivB, komt de klant zelf in actie. De Psd2 budgetanalyse doet een reëel en haalbaar betalingsvoorstel. In samenhang met eventuele an-

dere schulden. Het NlvB voorstel kan automatisch worden geaccepteerd. Dat bespaart veel tijd op de debiteurenafdeling. Goed gebruikt voorkomt de tool dat vorderingen onnodig worden verhoogd.

Schuldenaren:

Zodra er meerdere vorderingen open staan bij schuldeisers raken mensen met schulden vaak het overzicht kwijt. De met de herinnering of aanmaning meegestuurde QR-code geeft toegang tot de NlvB website, de consument kan daarmee zelf gemakkelijk regie nemen. Omdat er meerdere schuldeisers ingevoerd kunnen worden in de website, wordt het voor totale (beginnende) schuldenpakket een haalbare aflossingsregeling afgesproken. De schuldenaar voorkomt dat extra invorderingskosten gemaakt worden., waardoor de vorderingen niet onnodig worden verhoogd.

Wat lost NlvB op: de klant houdt regie en is niet meer afhankelijk van de 'grillen' van de debiteurenbeheerder. De voorgestelde betalingsregelingen zijn objectief en haalbaar. NlvB voorkomt verdere verschuldiging.

Financiële hulpverlening:

De NlvB schaarst zich in de preventieve hoek; het voorkomen van problematische schulden. Preventie is een arbeidsintensieve activiteit, waar desondanks door zowel de professionele financiële hulpverlening als vrijwilligersorganisaties flink op wordt ingezet. Als de wat meer redzame consumenten gebruik gaan maken van de NlvB website, dan zal er minder beroep gedaan worden op de (preventieve) financiële verlening. Dat is van groot belang gezien de beperkte capaciteit van de schuldhulpverlening in relatie tot het aantal mensen met schulden en de ambitie deze beter te bereiken.

Wat lost NlvB op: als consumenten met betaalachterstanden gebruik gaan maken van de NlvB-website zullen minder mensen in problematische schuldsituaties terecht komen. Begeleiding door de professional en vrijwilliger is niet of minder nodig, of kan in lichtere vorm.

Overige stakeholders (SZW/ kabinet):

NlvB past naadloos in de doelen die beschreven zijn in de Kabinetsreactie op het IBO-rapport over schuldenproblematiek. En kan een mooie invulling zijn voor het collectief afbetalingsplan.

NlvB heeft de praktijktoets met glans doorstaan: er zijn meer dan 1.000 betaalregelingen tot stand gekomen via de NlvB. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft al bijna 1 miljoen euro geïnvesteerd middels de subsidie. Het zou zonde zijn om niets met deze 'investering' te doen en een compleet nieuw plan voor het collectief afbetalingsplan te ontwikkelen.

4. Openliggende vraagstukken

Na afronding van het subsidieproject was opschaling een logische keuze. Het concept heeft zich namelijk bewezen en het draagvlak is groot. Hiervoor diende echter enkele grote vraagstukken goed beantwoord te worden; wie gaat de opschaling doen, hoe regelen we een goede governance en wie wordt verantwoordelijk voor de (duurzame) financiering van NlvB.

De energie op het project was tot vlak voor afronding positief, tot de actualiteiten een andere wending gaven aan de mogelijkheden voor doorstart van het project.

Circa 2 jaar ging Buddy Payment failliet. De NlvB-website werkt met de 'motor' van de Buddy App. De broncode van het NlvB is door de curator verkocht aan DGN Groep. DGN-groep lijkt bereid deze code te verkopen.

Nu de plannen voor een collectief afbetalingsplan worden ontwikkeld door het Ministerie van Sociale Zaken en het Ministerie van Justitie en Veiligheid zouden we graag het gesprek aan gaan om te onderzoeken welke rol het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen hierin kan spelen.

De vraagstukken die opgelost moeten worden, om het project een doorstart te geven zijn soortgelijk als de vragen die spelen rond het project Landelijke Pauzeknop:

- Welke governance past bij het NivB?
  - o Wie wordt de eigenaar van het NivB?
  - o Kan de NVVK een rol spelen, al dan niet als kwartiermaker, voor het opnieuw opstarten van het NivB?
  - o Is het passender als SZW, het Inlichtingenbureau (i.s.m. het Schuldenknooppunt) of een andere overheidspartij de doorstart van het NivB mogelijk maakt?
- Welke plek krijgt het NivB binnen de ketenarchitectuur?
- Hoe zorgen we voor (duurzame) financiering van het NivB?
  - o Is dit project een project dat uitgevoerd dient te worden door een overheidspartij?
  - o Kan het NivB met (tijdelijke of structurele) subsidie weer operationeel gebracht worden?
  - o Kunnen schuldeisers het NivB meefinancieren?

Graag gaan we als NIBUD en NVVK het gesprek aan met SZW en J&V om te verkennen welke mogelijkheden er zijn om het Nederlands Instituut voor Betalingsregelingen te herstarten.